

Svar på interpellation 2003:02 av Stig Nyman (kd) om den stora upphandlingen

Stig Nyman har frågat mig följande:

1. Vilka är de egentliga motiven att ni beslutat avbryta ”den stora upphandlingen”?
2. Är avbrottet tillfälligt eller definitivt för åtminstone den just inledda mandatperioden?
3. Hur ser landstingsrådet på det faktum att det uttalade förhållningssättet innebär trots mot LOU?

Som svar vill jag anföra följande:

1. Den nuvarande majoriteten delar inte interpellantens allmänna tilltro till upphandling i konkurrens som metod för att utveckla kvalitet och effektivitet vid akutsjukhusen. Ju större grad av komplexitet i innehållet på tjänsteinnehållet, desto större behov finns av planering och samordning – inte alltid konkurrens och upphandling. Detta är det avgörande motivet till att ”den stora upphandlingen” avbrutits.

Upphandling i konkurrens förutsätter en synnerligen god utvecklad upphandlingskompetens. Ju mer specialiserad vården är och ju mer komplexa tjänster det handlar om, desto svårare blir det att genom upphandlingsinstrumentet täcka in alla aspekter. Det gångna decenniets erfarenhet av beställarstyrning i landstingen ger vid handen att kvalitetsaspekter i alltför marginell utsträckning kunnat vägas in i avtal och ersättningssystem.

Min uppfattning är att kompetensen hos beställaren är för svagt utvecklad för att klara en upphandling enligt LOU (Lagen om Offentlig Upphandling) av i stort sett hela akutsjukhusvården. Av detta skäl finns anledning att iakttaga största försiktighet vad gäller konkurrensupphandling inom de mer specialiserade och kvalificerade områdena inom hälso- och sjukvården.

Ett genomförande av ”den stora upphandlingen” bygger på förutsättningen att en dynamik skapas genom konkurrensutsättning. Den nuvarande majoriteten delar inte den generella giltigheten för denna förutsättning när det gäller akutsjukhusvården. Det är dock dessutom tveksamt om det för närvarande finns

tillräckligt många potentiella anbudsgivare för att idag påstå att det finns en marknad med fungerande konkurrens. Detta förhållande borde utgöra skäl nog att avbryta planeringen av ”den stora upphandlingen”.

Ytterligare en omständighet bör beaktas vid bedömningen av ”den stora upphandlingen”:

Om privata vinstdrivande företag övertar driften av akutsjukhusen genom upphandling på en marknad (med eller utan tillfredsställande grad av konkurrens), uppstår risken för att principen om alla patienters rätt till kvalificerad vård på lika villkor förloras eller försvagas. Risken finns att patienter med privat finansiering prioriteras framför patienter med offentlig finansiering. Till dess detta problem funnit en lösning – exempelvis genom en utvecklad och tydligare lagstiftning – bör inte offentliga vårdverksamheter överlämnas till privata entreprenörer när en sådan risk kan bedömas föreligga.

2. Konceptet med en total upphandling av verksamheten vid samtliga inom länet verksamma akutsjukhus är inte aktuellt för den nya majoriteten. I den mening kan avbrottet betraktas såsom definitivt.

I en annan mening är avbrottet tillfälligt. Nämligen tills dess regering och riksdag har klargjort tillämpningen av LOU samt förutsättningarna för olika driftsformer inom hälso- och sjukvårdssektorn. Om upphandling av vissa vårdtjänster inom akutsjukhusvården framöver bedöms ändamålsenligt och i överensstämmelse med nationell lagstiftning, kan detta självfallet prövas, men är å andra sidan inte någon självklarhet.

3. Den gängse tolkningen i Sverige av EU-rätten har varit att den kräver att verksamhet i kommunala bolag måste handlas upp i konkurrens.

Denna tolkning gjordes dock inte av Upphandlingskommittén (SOU 2001:31) som haft till uppgift att se över LOU.

Kommittén föreslog att LOU ändras så att kommuner och landsting ges vissa möjligheter att köpa och sälja till helägda kommunala bolag utan upphandlingsförfarande. Regering och riksdag har ännu inte tagit ställning till kommitténs förslag i dessa delar, utan avvaktar utredningen om vårdens ägar- och driftsformer (dir. 2000:103). Den sistnämnda utredningen har bland annat i uppgift att utreda frågan om en utvecklad national lagstiftning som reglerar driftsformerna för hälso- och sjukvården.

En kommande nationell lagstiftning om driftsformer inom vården inverkar självfallet på frågan om huruvida upphandling av akutsjukvård i en eller annan

form kan bli aktuellt inom akutsjukvården framöver. Enligt min mening befinner vi oss för närvarande i ett interregnum härvidlag. Eftersom regelverket ännu inte är helt klargjort från lagstiftarens sida vore det för patienter och skattebetalare i Stockholms län oförsvarligt att nu avsätta resurser för fortsatt planering av ” den stora upphandlingen”.

Om lagstiftaren skulle komma att klargöra att bolagsformen medför krav på konkurrensupphandling enligt LOU kan det bli nödvändigt att avbolagisera landstingsägda akutsjukhus. Vilken nationell lagstiftning som i övrigt kommer att reglera vårdens driftsformer framöver kan dock komma att påverka bedömningen av bolagsformen. Möjligheten finns att en ny lagstiftning kan göra det möjligt att behålla bolagsformen även om LOU behöver tillämpas. Denna fråga får avgöras utifrån en samlad bild när det nationella regelverket avseende vårdens driftsformer beslutats.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Ingela Nylund Watz